

**ואל משה אמר עלה אל ה' וגו'
[היחס בין פרשת יתרו לסוף פרשת משפטים]**

1
2

3 רש"י שמות פרק כד

- 4 (א) ואל משה אמר עלה - פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובארבעה בסיון נאמר לו עלה ...
5 (ג) ויבא משה ויספר לעם - בו ביום: את כל דברי ה' - מצות פרישה והגבלה: ואת כל המשפטים - שבע מצות שנצטוו בני נח.
6 ושבת וכבוד אב ואם ופירה אדומה ודינין שניתנו להם במרה:
7 (ד) ויכתב משה - מבראשית ועד מתן תורה, וכתב מצות שנצטוו במרה: וישכם בבקר - בחמשה בסיון: ...
8 (ז) ספר הברית - מבראשית ועד מתן תורה ומצות שנצטוו במרה: ...
9 (יב) ויאמר ה' אל משה - לאחר מתן תורה: עלה אלי ההרה והיה שם - ארבעים יום: ...
10 (טז) ויכסהו הענן - רבותינו חולקין בדבר. יש מהם אומרים אלו ששה ימים שמראש חודש עד עצרת יום מתן תורה: ויכסהו
11 הענן - להר: ויקרא אל משה ביום השביעי - לומר עשרת הדברות, ומשה וכל בני ישראל עומדים, אלא שחלק הכתוב כבוד
12 למשה, ויש אומרים ויכסהו הענן למשה ששה ימים לאחר עשרת הדברות, והם היו בתחלת ארבעים יום שעלה משה לקבל
13 הלוחות, ולמדך, שכל הנכנס למחנה שכינה טעון פרישה ששה ימים:

14 רמב"ן שמות פרק כד

- 15 (א) ואל משה אמר וגו' - פרשה זו קודם עשרת הדברות בארבעה בסיון נאמרה לו, לשון רש"י. ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה
16 והיה שם, לאחר מתן תורה נאמר לו כן. גם אלו דבריו ז"ל. ואין הפרשיות באות כסדרן ולא כמשמען כלל. ועוד כתיב (להלן
17 בפסוק ג) ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים, שהם המשפטים האלה הכתובים למעלה, שאמר בהם (לעיל
18 כא א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, כי איננו נכון שיהיה על המשפטים שנצטוו בני נח ושנאמרו להם במרה שכבר שמעו
19 וידעו אותם. ולא יאמר "ויספר" אלא בחדשות אשר יגיד:
20
21 וכבר היטיב לראות ר"א שפירש הענין כסדרו, ואמר כי עד הנה ספר הברית. והנה הפרשיות כלן באות כהוגן, כי אחר מתן תורה
22 מיד בו ביום אמר השם אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם (לעיל כ יט), והתחיל לחזור
23 ולהזהיר על ע"ז לא תעשון אתי (שם כ כ), וצוה אותו ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, וכל המצות הבאות אחרי כן,
24 והשלים באזהרת הע"ז שימצאו בארץ ובעובדיה (לעיל כג לב לג) ואמר לו אחרי צוותך זה להם, עלה אל ה' אתה ואהרן.
25 והזכירה הפרשה כי משה עשה כמצות ה', ובא אל המחנה ויספר לעם את כל דברי ה' (פסוק ג) כאשר צוה אותו כה תאמר אל בני
26 ישראל וגו' (לעיל כ יט), ואת כל המשפטים כאשר צוה ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (לעיל כא א), וקבלו הכל בשמחה
27 ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה. והטעם, כל הדברים האלה אשר דבר לך השם נעשה, כי מאמינים אנחנו בדברך, כמו שספר
28 במשנה תורה (דברים ה כד) ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אל-הינו אליך ושמענו ועשינו.
29
30 (ואז כתבם משה (פסוק ד): והנה משה כתב ביום ההוא בספר כל מה שנצטווה, חקים ומשפטים ותורות והשכים בבקר ממחרת
31 היום ההוא לכרות להם ברית על הכל, ובנה המזבח (פסוק ד), וזבח הזבחים (פסוק ה))
32 [אז אמר השם למשה שמעתי את כל דברי העם הזה אשר דברו אליך הטיבו אשר דברו (דברים ה: כ"ד) כי קבלו הכל בשמחה,
33 לך אמור להם שובו לכם לאהליכם (דברים ה: כ"ו) והנה שבו לאהליהם ועשו שמחה ומשתה ויום טוב ביום קבלת התורה
34 ומשה כתב ביום ההוא את ספר הברית כל מה שנצטווה, חקים ומשפטים ותורות, ולקח הספר להיות בידו עד למחר, כי לא
35 היה באותו היום כדי לבנות מזבח, ושתיים עשרה מצבה, ולעשות עולות ושלמים, וכל המעשים הרבים ההם, ועוד שטוב ונכון
36 הוא להמתין להם הברית עד למחר לתת להם עצה ומתון בדבר לדעת הישנם אוהבים לעשותם בכל לבבם ובכל נפשם. והשכים
37 בבקר ממחרת היום ההוא לכרות להם ברית על הכל, וכל ישראל השכימו לרגליו, וחזרו למקום שעמדו בקבלם את עשרת
38 הדברים ושם בנה את המזבח וזבח את הזבחים]
39 ונתן חצי הדם על מזבח ה' וחצי הדם שם באגנות (פסוק ו), ולקח הספר שכתב מאמש וקראו באזניהם, וקבלו עליהם עוד לבא
40 בברית עמו, ואמרו (פסוק ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אליך, מכל אשר תצוה מאתו ית'. ואז זרק עליהם חצי הדם (פסוק ח),
41 כי זאת אות הברית לבא השנים בחלקים שוים. ואחרי שהשלים מעשיו עמהם הוצרך למלאת דבר ה', שאמר לו ה' עלה אתה
42 ואהרן וגו'. וזהו שאמר (בפסוק ט) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא וגו'. ועשה עוד מה שצווה (בפסוק ב) ונגש לבדו אל ה', והוא
43 שאמר (בפסוק יח) ויבא משה בתוך הענן וגומר. והנה מעשה הברית ביום המחרת למתן תורה, ובו היתה העליה שעלה משה אל
44 ההר (פסוק יג), וממנה נתעכב שם ארבעים יום. והוא שפירש הכתוב (פסוק טז) ויקרא אל משה ביום השביעי וגו', ונאמר (פסוק
45 יח) ויבא משה בתוך הענן. וכל זה מתוקן ומבואר:

46 וראיתי במכילתא (לעיל יט י) שנחלקו בדבר, יש שאמרו שהיה קודם מתן תורה בחמישי, ואמר להם הרי אתם קשורים תפוסים
47 וענובים מחר באו וקבלו עליכם את כל המצות. ורבי יוסי בר' יהודה אמר בו ביום נעשו כל המעשים, כלומר בו ביום לאחר מתן
48 תורה נעשו המעשים של סיפור העם וכתובת ספר הברית, הכל כמו שפירשנו. ולזה שומעין שאמר כהלכה:
49 וטעם ואל משה אמר - בעבור שהיו עד כאן המצות והמשפטים אל בני ישראל, אמר עתה שהיה זה המאמר אל משה שהיא מצוה
50 שיעשה הוא בעצמו, כי צוה אותו אחר שתשים לפניך המצות והמשפטים ותכרות עמהם הברית עלה אתה אלי, ולכך עשה
51 המצוה הראשונה בששי, והשכים בשביעי בבקר וכתר עליהם הברית, ואחרי כן עלה אל ההר הוא והנקראים, על הדרך אשר
52 נצטוו: ...
53
54 (ג) ויבא משה ויספר לעם - היה משה בעת הדבור הנזכר כלו במקום אשר נגש בו אל הערפל אשר שם הא-להים. ועתה בא אל
55 מקום רחוק משם שהיו בו העם בשעת מתן תורה, וספר להם כל מה שנצטוו, ושמעו בקולו, ולא אמר בכאן "וירד", כי כלם
56 בתחתית ההר היו, לא בראשו ששם כבוד השם, אלא שםשה היה קרוב אל מקום הערפל, והם עמדו מרחוק בשעת הדברות,
57 כאשר פירשתי (לעיל יט יט) [ומשה עלה למעלה קרוב לראש ההר ששם הכבוד מחיצה לעצמו ומדבר עם ישראל להורותם מה
58 יעשו, וישראל שומעים קול הא-להים שעונה אותו ויצונו והם לא יבינו מה יאמר לו, ויצוה אותו בצואות האמורות אח"כ
59 בפרשה רד העד בעם וגו', לך רד ועלית אתה ואהרן עמך וגו', והיה זה קודם מתן תורה וגם בשעת הדברות, כי משה לא עלה אל
60 ראש ההר אל הערפל אשר שם הא-להים רק לאחר מתן תורה. וכן אמר (דברים ה ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא להגיד
61 לכם את דבר ה' כי יראתם מפני האש ולא עליכם בהר לאמר, כאשר עליתי אני]. וכאשר נפרד משה ממקומו והחל לבא אל העם
62 קרבו אליו כל ראשי שבטיהם וזקניהם אל מקום מעמד הכהנים הנגשים אל ה', ואמרו לו ועתה למה נמות כי תאכלנו האש
63 הגדולה הזאת (דברים ה כב), קרב אתה ושמע וגו' (שם ה כד), כי היו סבורים שידבר להם השם הנכבד כל המצות כאשר דבר
64 להם עשרת הדברים, ומשה בא עמהם אל מקום העם וספר לכלם את כל דברי ה',
65 (והם אמרו נעשה כל דברי ה' אשר צוה אותנו בעשרת הדברות ונשמע לקולך לכל אשר צוית או תצוה בשמו יתעלה. וכאשר חזר
66 משה אחרי כן ועלה אל קצה ההר עם הזקנים כאשר צוה אותו א-להים (פסוק ט), אז אמר לו השם פעם אחרת עלה אלי ההרה
67 והיה שם. ובעת הזאת הודיעו שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך הטיבו אשר דברו (דברים ה כה), וצוהו לך אמור
68 להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחוקים והמשפטים אשר תלמדם (שם ה כז - כח).
69 זהו שאמר בכאן (פסוק יב) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה, כי לך לבדך אתן את התורה והמצוה אשר תלמדם ועשו
70 אותה כאשר נדרו לעשות)
71 [כי רצון הקב"ה כך הוא שילמדם שאר התורה על ידי משה והם שמחו וקבלו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה ונשמע אליך
72 במצותיו, ואז נתן להם רשות שובו לכם לאהליכם, כאשר פירשתי למעלה. ועל דעת רבותי' שאומרים בזכות הקדימו נעשה
73 ונשמע טעמו שאמרו הנה מעתה אנו מקבלים לעשות ולקיים כל מה שיצוה, יאמר מה שיצוה ויגזור מה שיחפוץ, כי נעשה
74 הכל מיד בשמענו אותו בין ממנו ית' בין מפידך אתה, הכל מקובל עלינו בין קל בין חמור, העמק שאלה או הגבה למעלה.]
75 (יא) ... וטעם וישתו - שעשו שמחה ויום טוב, כי כן חובה לשמוח בקבלת התורה, כאשר צוה בכתבם כל דברי התורה על האבנים
76 וזבחתי שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך (דברים כז ז). וכתוב בשלמה (דהי"ב א יב) החכמה והמדע נתון לך וגו', מיד
77 ויבא ירושלם ויעש משתה לכל עבדיו (מ"א ג טו). ואמר רבי אלעזר מכאן שעושין משתה לגמרה של תורה (שהש"ר א ט). ונאמר
78 בדוד אביו בהתנדבם לבנין בית המקדש ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' וגו' ויאכלו וישתו לפני ה' ביום ההוא בשמחה גדולה
79 (דהי"א כט כא - כב), ואף כאן ביום חתונת התורה כן עשו:
80
81 (יב) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה - היא המצוה שאמר לו מאמש עלה אל ה', ונגש משה לבדו אל ה' (לעיל פסוקים א - ב),
82 ועתה ביום השביעי הוסיף לו לאמר והיה שם ואתנה לך, כי יתעב בהר עד כי יתן אליו לוחות האבן והתורה והמצוה. "ואשר
83 כתבתי" יחזור על הלוחות, "ולהורותם" על התורה והמצוה. ושיעור הכתוב ואתנה לך את לוחות האבן אשר כתבתי, והתורה
84 והמצוה להורותם. והוא כאשר אמר במשנה תורה (דברים ה כח) ואדברה אליך את כל המצוה והחוקים והמשפטים אשר
85 תלמדם: